

Προσδιορισμός του ύφους του κειμένου:

Για να προσδιορίσουμε το ύφος ενός κειμένου ελέγχουμε τα εξής:

- Τον τρόπο χρήσης της γλώσσας, π.χ. εκφράζοντας προσωπικές εκτιμήσεις, αμεσότητα, οικειότητα με γλώσσα απλή, καθημερινή, λαϊκή, αναπαράγοντας λέξεις φράσεις προφορικές, της καθημερινότητας, χρησιμοποιώντας αναφορική ή ποιητική λειτουργία της γλώσσας. Ή από την άλλη λεξιλόγιο επίσημο, επιστημονικό με αντικειμενικότητα, ουδετερότητα κλπ
- Το λεξιλόγιο, π.χ. λέξεις με μεταφορική και κυριολεκτική σημασία, διπλή έννοια, λέξεις με συναισθηματική φόρτιση, συγκινησιακή χρήση της γλώσσας.
- Τα μορφοσυντακτικά φαινόμενα, π.χ. χρήση ενεργητικής / παθητικής σύνταξης, ευθύ και πλάγιου λόγου, χρήση ερωτηματικών προτάσεων,
- Την επιλογή ρηματικού προσώπου, π.χ. η επιλογή του α' πληθ. προσώπου σκοπεύει σε συλλογική αποδοχή των θέσεων του συγγραφέα, εκφράζει απόδοση συλλογικής ευθύνης, τονίζει την ανάγκη για δραστηριοποίηση των ιθυνόντων, η επιλογή του β' ενικού προσώπου δηλώνει αμεσότητα και πειστικότητα, η επιλογή του α' ενικού προσώπου σε συνδυασμό με καθημερινά παραδείγματα δηλώνει ύφος οικείο, προσωπικό.
- Την έκταση περιόδων. Οι σύντομες και κατανοητές περίοδοι συνήθως χρησιμοποιούνται σε απλό, λιτό ύφος. Αντίθετα, ο μακροπερίοδος λόγος με συνεχή υπόταξη και ταυτόχρονη χρήση επιστημονικού ή δύσκολου λεξιλογίου συνήθως χρησιμοποιούνται σε σοβαρό, πειστικό ύφος με σκοπό τον προβληματισμό και την αντίστοιχη πρακτική του αναγνώστη.
- Τις επικοινωνιακές περιστάσεις, δηλαδή: ποιος μιλάει, σε ποιον απευθύνεται, για ποιο θέμα και με ποιο σκοπό. Αν δηλαδή ο συγγραφέας συντάσσεται ή αντιτάσσεται με τις θέσεις που αναφέρει, αν ασκεί κριτική ή έχει σκοπό απλά να πείσει.
- Τη χρήση των σημείων στίξης και κυρίως του θαυμαστικού (!) και του ερωτηματικού (;).
- Τη χρήση ερωτήσεων

Συνήθως χαρακτηρίζουμε το ύφος ως εξής: (προσέχοντας πάντα να δικαιολογούμε την άποψή μας με κατάλληλες παραπομπές από το κείμενο).

- Καυστικό – ειρωνικό.
- Αποδοκιμαστικό
- Επιδοκιμαστικό
- Απλό – λιτό
- Σοβαρό – κείμενο προβληματισμού και ενεργοποίησης του αναγνώστη
- Προσωπικό – εξομολογητικό
- Συνδυασμός των παραπάνω